

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра філософії освіти

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри філософії освіти
Протокол № 4 від 13 квітня 2023 року
Завідувач кафедри _____ Балашенко І. В.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія освіти

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

П.І.Б. викладача	Балашенко Інна Валеріївна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії освіти, доцент кафедри філософії освіти
Контактні дані викладача	Е-mail: inna_ksu@ukr.net т. моб. 067-714-51-33
Консультації	Середа - 15.00-17.00

2023 – 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість кредитів – 4	Вибіркова	
годин – 120	Рік підготовки:	
		1-й
змістових модулів – 4	Семестр	
		1-й
	Лекції	
		6 год.
	Практичні, семінарські	
		4 год.
	Самостійна робота	
		110 год.
	Форма підсумкового контролю: залік	

2. Анотація до курсу

Запропонована програма ставить за мету формування і розвиток сучасної світоглядно-методологічної парадигми сучасного знання та світоглядної культури і навичок абстрактного мислення, аналіз феномену освіти в контексті антропології і аксіології.

Предмет дисципліни – теоретичні, методологічні, практичні засади цілісного осягнення соціально-філософських проблем сучасної освіти і значення філософської культури педагога як складової його професійної підготовки і методологічної основи практичної діяльності.

Завдання: формування методологічної компетентності магістрів як майбутніх фахівців освітнянської сфери, здійснення філософського аналізу освіти як явища культури в його соціокультурному, теоретико-пізнавальному, аксіологічному та практичному аспектах.

Переваги: можливість здійснювати цілісний аналіз та глибинне розуміння специфіки освіти як явища культури і соціального інституту в його історичній та соціокультурній динаміці; вміння поєднувати креативність та професійні навички в практичній діяльності та глибоке усвідомлення сутності освіти, її ролі і місця у суспільстві та людинотворчої місії.

3. Технологічна карта дисципліни

Тема	Зміст	Завдання	Контроль
Змістовий модуль 1. Методологічні засади філософії освіти			
Тема 1. Філософія освіти як галузь наукового знання	Сутність філософії освіти, предмет філософії освіти, основні проблеми філософії освіти. Характеристика та співвідношення понять «філософія», «освіта», «педагогіка», «педагогічна діяльність», «філософія освіти». Специфіка філософського рівня осягнення проблем освіти та основні концепції освіти як складові філософії освіти.	Індивідуальні завдання	Опитування
Тема 2. Трансформація освіти на зламі XX-XXI ст	Трансформації класичної освітньої парадигми у XX ст. та особливості становлення неklasичної парадигми освіти. Прагматизм та експерименталізм Дж. Дьюї; ідеї екзистенціалізму та критична педагогіка постмодернізму; теорія едифікації Р. Рорті; освітні ідеї Пауло Фрейре; основні ідеї філософії нестабільності І. Пригожина та їх зв'язок з генезою сучасної освіти. Вальфдорська педагогіка як теорія навчання виховання людини майбутнього. Школа М. Монтессорі. Система філософських принципів субстанціональної єдності і діалогової згоди у філософії освіти В. С. Лугая. Вплив	Ессе, індивідуальні завдання	Презентація

	глобалізаційних та інформаційних технологій на сучасні парадигми освіти. Проблеми і перспективи цифрової освіти та освіти майбутнього.		
Тема 3. Генеза освітніх і педагогічних концепцій в Україні	Закономірності розвитку вітчизняної освіти, специфіку розуміння сутності освіченості і виховання в українській традиції. Освіта за доби Київської Русі та акценти про сенс освіти і виховання в українській інтелектуальній думці. Розвиток педагогічної думки і діяльність братських шкіл; педагогічні ідеї І. Федорова, І. Вишенського, І. Борецького. Концепція і структуру освіти у Києво-Могилянській академії; роль і завдання педагогіки у період козаччини; сутність філософсько-педагогічної думки С. Яворського, Ф. Прокоповича, Г. Сковороди; ідеї національного виховання у педагогічній системі К. Ушинського; методика організації виховного процесу; розробка української національної системи освіти Г. Ващенка; концепція розвитку особистості та трансформації педагогічної діяльності у вченні В. Сухомлинського.	Пошукові завдання, підготовка до виступу	Опитування
Змістовий модуль 2. Філософський дискурс сучасної освіти			
Тема 4. Освітні парадигми початку третього тисячоліття	Криза освіти кінця ХХ ст., її основні прояви і причини; необхідність зміни парадигми освіти. Нова парадигма освіти (предметний, комунікативний, культурний, інституціональний, інформаційно-технологічний, економічний). Роль освіти в інформаційному суспільстві, інтеграційні тенденції освітніх систем і технологій в умовах глобалістики. Технологізація, інформатизація, цифровізація освіти. Гуманізація і гуманітаризація освіти. Людина як самоцінність – головна умова філософії освіти. Світові процеси і становлення «духу епохи». Пандемія «COVID-19» і глобальні виклики та трансформації в освіті. Дистанційне навчання: переваги та наслідки. Освіта в період війни.	Моделювання	Виступ
Тема 5. Стратегії розвитку сучасної освіти України	Сутність проблеми формування нової філософської парадигми вітчизняної освіти та її концептуалізацію. Сучасні напрями філософії освіти в Україні та специфіка системи освіти в Україні її структура й принципи функціонування. Тенденції розвитку освіти на початку третього тисячоліття. Концепція «Нової школи», особливості професійної (професійно-технічної) освіти та специфіка сучасної вищої освіти України. Філософія створення єдиного освітнього (безбар'єрного та безпечного) простору в контексті Болонського процесу, роль і можливості України в євроінтеграційних освітніх процесах сучасності. Методологічні засади стандартизації у сфері освіти. Співвідношення освітніх стандартів і творчого характеру освітньо-педагогічної діяльності. Реформування і модернізація освіти України в контексті загальноцивілізаційних викликів. Пандемія «COVID-19», освіта в період воєнного стану: виклики і здобутки в українській освіті. Питання «якості освіти».	Проект «Стратегія розвитку закладу освіти»	Презентація
Тема 6. Аксиологічні виміри сучасної освіти.	Сутність освіти та специфіка сучасного освітнього простору. Освіта як цінність. Характеристика ступенів, рівнів, форм освіти у сучасному світі. Єдність освіти й самоосвіти. «Мета», «ідеал», «цінність»: специфіка уживання цих понять у філософії освіти та педагогічних практиках. Культурно-історичні, соціальні, економічні, політичні, технологічні, ідеологічні, психологічні та інші виміри цінності освіти та ставлення людей до них. Взаємозв'язок цілей та цінностей освіти; їх трансформація у свідомості різних груп людей сучасного українського суспільства.	Практичні завдання	Презентація

4. Політика курсу

Під час лекційних занять від здобувача вищої освіти вимагається набути цілісну логічно-послідовну систему теоретичних знань з філософії освіти.

До кожного **практичного заняття** здобувач вищої освіти повинен розв'язувати низьку проблемних завдань складових філософії освіти та сучасних тенденцій в сфері освіти.

Самостійна робота здобувачів передбачає самостійне опрацювання матеріалів до кожної теми та включає поточну роботу здобувача з підготовки та виконання індивідуальної роботи. Виконання тестових робіт в режимі комп'ютерної діагностики або виконання творчих завдань, визначених викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись чинного законодавства щодо принципів академічної доброчесності та авторського права, не допускати академічний плагіат. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями, які не повинні перевищувати 20%.

Політика щодо дедлайнів та перескладань. Тестові завдання не перескладаються. Здобувач освіти має право ліквідувати академічні заборгованості у встановленому в закладі порядку.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання за різними видами робіт

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичні заняття (виступи та обговорення наукових доповідей, активність у процесі обговорення питань з тем дисципліни під час практичних занять, відповіді на питання викладача під час усного опитування)	0	Здобувач не проявляє активності під час практичного заняття, лише спостерігає за роботою інших.
	1-3	Здобувач не виступає з науковою доповіддю, але бере участь в обговоренні питань, які розглядаються під час практичного заняття, висловлює свою думку, відповідає на питання викладача під час усного опитування, але може припускати помилки.
	4-6	Здобувач виступає з науковою доповіддю, але припускається помилок, бере участь в обговоренні питань, які розглядаються під час практичного заняття, висловлює свою думку, відповідає на питання викладача під час усного опитування, але може припускати незначні помилки.
	7-10	Здобувач виступає з підготовленою науковою доповіддю, презентує виконане завдання, правильно відповідає на всі питання, поставлені викладачем та іншими здобувачами, бере активну участь в обговоренні питань, які розглядаються під час практичного заняття, висловлює свою думку, ставить питання іншим здобувачам після їх виступів, доповнює, уточнює їх за необхідності, правильно відповідає на всі питання, поставлені викладачем під час усного опитування.
Виконання самостійної роботи (самостійне вивчення та конспектування питань, винесених на	0	Здобувач не виконує самостійну роботу.
	1-2	Здобувач вивчив частково питання, винесені на самостійне вивчення, не всі з них законспектував. Припускає помилки під час поточного контролю з питань, що виносились на самостійне вивчення. Питання законспектовані формально.

самостійне опрацювання)	3-4	Здобувач вивчив всі питання, винесені на самостійне вивчення, але не всі з них законспектував. Припускає деякі помилки під час поточного контролю з питань, що виносились на самостійне вивчення. Питання законспектовані на достатньому рівні.
	5-6	Здобувач творчо підійшов до виконання самостійної роботи та конспектування всіх питань, винесених на самостійне вивчення, опрацював достатню кількість рекомендованих джерел з основного списку літератури, проявив ініціативу в опрацюванні додаткових джерел. Під час поточного контролю знань з питань, винесених на самостійне вивчення, виявляє ґрунтовні знання з теорії та практики цих питань, не припускає помилок у відповідях на питання викладача.
Індивідуальне завдання	0	Здобувач не виконує індивідуальне завдання.
	1-3	Здобувач включається у роботу команди при підготовці соціокультурного/педагогічного проекту, але в ролі спостерігача.
	4-9	Здобувач включається у роботу команди при підготовці соціокультурного/педагогічного проекту, відкритий до комунікації, обробляє інформацію, частково демонструє вміння знаходити оптимальні рішення та творчі здібності.
	10-20	1) Добувач активно долучається до командної роботи при підготовці та реалізації (алгоритм реалізації соціокультурного/ педагогічного) проекту або його практичне здійснення, демонструє засвоєні знання та навички. Команда на високому рівні презентує проект. 2) Добувач презентує особисто розроблений проект та надає покроковий алгоритм його впровадження.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
За національною шкалою	Шкала ЄКТС		Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач вищої освіти			
2...5	1...100	F...A		
5	90 ... 100	A	Здобувач вищої освіти виявив відмінний рівень знань в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.	Здобувач вищої освіти проявляє особливі творчі здібності, демонструє глибокі знання матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; демонструє вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

				переконливо аргументує відповіді. Виконує всі проєктні та творчі завдання самостійно, вчасно й може презентувати їх на високому рівні.
4	75 ... 89	C ... B	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять. Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків.	Всі самостійні та практичні завдання виконано але здобувач вищої освіти не вміє доказово та аргументовано презентувати власні наробки. Здобувач вищої освіти не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами.
3	60 ... 74	E ... D	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, проте відповідь неповна, неглибока, містить неточності, є помилки у формулюванні понять. Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.	Відчуваються складнощі в застосуванні знань при наведенні прикладів.
2	35 ... 59	FX	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.	Не виконує самостійної роботи, при практичній підготовці не спроможний без помилок виконати завдання.
2	1 ... 34	F	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом.	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

6. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти Заочна форма навчання

Поточний та/або періодичний контроль											Підсумковий контроль	Загальна підсумкова оцінка
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2								
T1	T2		T3	T4			T5		T6			
с.р	с.р	інд.р	с.р	п	п	с.р	п	с.р	інд.р	с.р		
6	6	14	6	10	10	6	10	6	20	6	0	100

T – тема заняття; с. р. – самостійна робота; п – практична робота; інд.р. – індивідуальна робота.

7. Рекомендована література

Основна

1. Telep, O. A., Balashenko, I. V., Fedaka, P. P., Ukhach, L. I., & Sivak, Y. M. Development and transformation of the communicative element of socio-cultural activities. *Linguistics and Culture Review*, 2021. 5(S2), 708-721. <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5nS2.1414>
2. Borinshtein, Y., Stovpets, O., Kisse, K., Balashenko, I., & Kulichenko, V. Educational marketing as a basis for the development of modern Ukrainian society and the state. *Amazonia Investiga*. 2022. 11(54), 146-157. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.54.06.14>
3. Грищенко М. (ред.). Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа». <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainskashkola-compressed.pdf>. Інститут освітньої аналітики» (ІОА), 2016.
4. Освітній кластер України, Міністерство освіти і науки України. Оцінювання потреб України у сфері освіти. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/07/07/Pids.zvit.Otsin.potreb.Ukr.u.sferi.osvity-UK-6.05-24.06.22.pdf>. Офіс Генерального прокурора. (2022, 12 вересня), 2022.
5. Людина у викликах цивілізації: від минулого – до майбутнього: монографія / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. Київ, 2020. 248 с.
6. Ліпін М. В. Освіта в модифікаціях сучасного світу : монографія. Київ, 2018. 340 с.
7. Харарі Ю. Н. 21 урок для 21 століття. Київ, 2018. 416 с.
8. Василенко В.М. Застосування інноваційних цифрових технологій у сучасному освітньому процесі. *Інноваційні практики наукової освіти*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 15 - 19 грудня 2022 р.). Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. С.141.
9. Василенко В.М., Василенко В.В. STEM-освіта як інноваційний напрям модернізації освітнього процесу. *Освіта, наука та виробництво: розвиток і перспективи*: матеріали VII Всеукраїнської науково-методичної конференції. Суми: Сум ДУ, 2022. С.118.
10. Андрущенко В., Бойченко М., Гомілко О. та ін. Філософія і методологія розвитку вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів: монографія. К. : Пед. думка, 2011. 320 с.
11. Андрущенко В., Горбунова Л., Зязюн Л. та ін. Філософські засади трансформації вищої освіти в Україні на початку XXI століття. К. : Пед. думка, 2007. 350 с.
12. Базалук О.О. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник / О. О. Базалук, Н. Ф.Юхименко. К.: Кондор, 2010. 164 с.
13. Васянович Г. П. Педагогічна етика: Навчально-методичний посібник / Григорій Васянович. Львів: Норма, 2005. 344 с.
14. Дьюї Дж. Моральні принципи в освіті. Львів: Літопис, 2001. 32 с.
15. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. К.: ЮрінкомІнтер, 2008. 1040 с.
16. Коротяєв Б.І, Курило В.С., Савченко С.В. Педагогічна філософія: монографія. Луганськ: ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2010. 339 с.
17. Кремень В. Г. Аксіологічне смислозначення національної філософії освіти. *Філософія і сучасність*. 2011. № 5. с. 11-16.
18. Кремень В. Г. Філософія освіти XXI століття. *Педагогіка і психологія*. 2003. № 1 (XXXVIII). С.6-16.
19. Кремень В. Г., Пазиніч С. М., Пономарьов О. С. Детермінанти сучасної філософії освіти. *Філософія і сучасність*. № 5. С. 6-10.
20. Кримський С. Б. Заклики духовності XXI століття: з циклу щоріч. пам'ят. лекцій ім. А.Оленської-Петришин, 2002 р. К.: Вид. дім «КМ Академія, 2003. 32 с.

21. Ліпін М. В. Освіта в модифікаціях сучасного світу: монографія. М. В. Ліпін. Київ : Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2018. 340 с.
22. Лутай В. С. Філософія сучасної освіти: Навчальний посібник. К.: Центр “Магістр-S” Творчоїспілки вчителів України, 1996. 256 с.
23. Максюта М.Є. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез: монографія / М.Є.Максюта, О.М. Соколова. Херсон: Вид-во «ОЛДІ-ПЛЮС», 2020. 310 с.
24. Навчальний посібник з курсу «Філософія освіти» для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». / Т.Н. Кучера, Л.І. Насонова, В.В. Дейнека. Харків:ХНМУ, 2015. 63 с.
25. Пономарьов О. С. Основи філософії освіти: навч.-метод. посібник / О. С. Пономарьов. Харків: Вид-во «Підручник НТУ «ХП»», 2016. 192 с.
26. Філософія освіти: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Андрущенко, І. Предборської. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 329 с.
27. Філософські абрисы сучасної освіти : монографія / за заг. редакцією І. Предборської. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 226 с.
28. Черепанова С.О. Порівняльна педагогіка: навч. посібн. у 2 ч. Ч. І. Лекції. Ч.І І. Практикум. Львів: Растр-7, 2019. 176 с.
29. Черепанова С.О. Філософія освіти. Рефлексія над буттям Роду. Повноліття в Україні як духовна консолідація соціуму: інтеркультурний проект. Український інститут ЄВРОСОЦІУМ,2015. 48 с.
30. Черепанова С.О. Філософія освіти: світоглядно-гуманітарний вимір: людина, наука, культура, мистецтво, стиль мислення: монографія. Львів: Світ, 2011

Додаткова

1. Axon, S. (2020). The socio-cultural dimensions of community-based sustainability: Implications for transformational change. *Journal of Cleaner Production*, 266, 121933. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0959652620319806?via%3Dihub>
2. Díez-Vial, I., & Montoro-Sánchez, Á. (2020). International gatekeepers: How to integrate domestic networks and international relations. *International Business Review*, 29(6), 101751. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0969593120300962>
3. Бичко Г., Терещенко В. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Learning-losses_Ukraine.pdf
4. Освіта: наслідки війни в Україні. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099631507072239980/pdf/IDU04805ab35047b2049990a0e101c605921c504.pdf>
5. Освітні втрати та освітні розриви: у чому різниця та як долати? URL: <https://osvitoria.media/experience/osvitni-vtraty-ta-osvitni-rozryvy-u-chomu-riznytsya-ta-yak-dolaty/>
6. Moscoviz L., Evans D.K. (2022) Learning Loss and Student Dropouts during the COVID- 19 Pandemic: A Review of the Evidence Two Years after Schools Shut Down. Washington, DC: Center for Global Development. URL: <https://www.cgdev.org/publication/learning-loss-and-studentdropouts-during-covid-19-pandemic-review-evidence-two-years>.
7. Безпечне освітнє середовище: як діяти вчителям під час занять при оголошенні сигналу «повітряна тривога»? 2022 URL: <https://goo.su/pvtKbV> .
8. Для вчителів створено курс про безпечну освіту під час війни. 2021. URL: <https://goo.su/52rrl9> .
9. Włodarczyk E., Sadowska-Wieczek E., Rokitowska J. (2018). Edukacja dla bezpieczeństwa. Istota i uwarunkowania. Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej. Kraków

4. Електронні інформаційні ресурси

<https://mon.gov.ua/ua>
<https://www.ukrstat.gov.ua>

Міністерство освіти і науки України
 Державна служба статистики України :
 офіційний вебсайт

Нормативні ресурси

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text	Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», 2834-IX, від 13.12.2022
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text	Про основні засади молодіжної політики, 1414-IX, редакція від 31.03.2023

Наукові бібліотеки

<http://www.nbuv.gov.ua/>

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

<http://dnpb.gov.ua/ua/>

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського

<https://dntb.gov.ua/>

Державна науково-технічна бібліотека України

<https://nlu.org.ua/>

Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого

<http://odnb.odessa.ua/>

Одеська національна наукова бібліотека

<https://www.biblioteka.od.ua/>

Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М.С. Грушевського

<https://vnmzpv.odessaedu.net/>

Відділ інформаційно-ресурсного забезпечення КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»